

Foto (hägn): Peter W Eriksson

Många skäl att inte jaga lodjuren i södra Sverige

Skarpt överklagande från Rovdjursföreningen

Länsstyrelserna i Jönköpings och Kalmar län beslutade i början av december 2018 om licensjakt på två respektive tre lodjur under perioden 1 – 31 mars 2019.

Rovdjursföreningen överklagade besluten till Förvaltningsrätten i Luleå i slutet av december.

Föreningen begärde även inhibition av både licensjakten och av möjlighet till hundträning, fram tills förvaltningsrättens beslut kommit. Här följer ett sammandrag med utdrag ur föreningens överklaganden.

Svenska Rovdjursföreningen hävdar att den beslutade licensjakten inte är förenlig med de undantagsbestämmelser som gäller vid jakt efter lodjur, som enligt svensk lagstiftning är en fredad art och också strikt skyddad enligt art- och habitatdirektivet.

Svenska Rovdjursföreningen yrkar att

förvaltningsrätten också klargör vad som gäller beträffande hundträning med stöd av 16 § jaktförordningen, där det står att hundträning är tillåten efter lodjur från och med den 1 februari.

Sammanfattning

- Rovdjursföreningen hävdar att det inte finns sådana negativa effekter, av de lodjur som finns i de aktuella länen, att de måste åtgärdas med licensjakt. Möjligheten att tillåta skydds jakt är fullt tillräcklig.

- Licensjakten ska enligt länsstyrelsen permanentas i en förvaltningsfas. Införandet av licensjakten ska således hindra tillväxten, vilket också får effekt i angränsande län.

- Licensjakten är inte förenlig med regeringens mål att lodjuren ska öka i Götaland och minska i renskötselområdet.

- Licensjakten är inte selektiv eftersom alla lodjur får skjutas och den genomförs absolut inte under strängt kontrollerade förhållanden, vilket följande exempel visar:

Tillsynen av att bestämmelserna kring lodjakten följs är obefintlig. Svenska Rovdjursföreningen undersökte 2016, hur många

tillsynsmän som länsstyrelserna i landet hade förordnat. I de nu aktuella länen fanns då **inga jakttillsynsmän**. Det är först då ett lodjur rapporteras skjutet som länsstyrelsen blir involverad i hanteringen av det döda djuret med besiktning och den fortsatta hanteringen, som provtagning och märkning av skinn m.m. Det sker således ingen kontroll av hur licensjakten efter lodjur genomförs i jaktområdet.

Jakten tillåts i mars månad då jakt på flera andra arter har upphört. Tilldelningen är två respektive tre djur och risken är uppenbar **att det sker överskjutningar, dvs att flera lodjur än tilldelningen skjuts på kort tid redan första dagen**. Intresserade jägare kommer säkert att vara ”på tårna” vid jaktpremiären. Det gäller lokala lodjursjägare och inbjudna gäster som vill vara med på den första licensjakten i Götaland i historisk tid. Alla jägare i jaktområdet med gäster kan jaga. Risken för irreparabla överskjutningar av lodjur i de aktuella länen är uppenbar.

Dagen innan jaktpremiären avslutas inventeringen av lodjur. Djur som inventeras ena dagen få skjutas nästa dag.

Jakten tillåts under lodjurens brunstperiod i mars månad, vilket innebär att risken att två eller flera lodjur uppehåller sig på samma plats är större än annars. En brunstig lodjurshona kan vara uppvaktad av en eller flera hanloar. Om sådana könsmogna lodjur skjuts får det påtagligt större negativ effekt på lodjursstammen än om ungdjur skjuts.

Fridlysning är också förvaltning

Under 1800-talet minskade den skandinaviska lodjursstammen snabbt till följd av jakt. Omkring år 1860 var lodjuret borta från Götaland. Lodjuret fredades redan 1928 och stammen började återhämta sig och spred sig norröver och allmän jakt tilläts åter 1943. Under åren därefter med allmän jakt sköts det fyra lodjur i Jönköpings län och inget i Kalmar län. Stammen minskade igen och arten fredades på nytt, 1984 i södra Sverige och 1991 i hela landet. Efter fredningen har det tagit förvånansvärt lång tid för lodjuret att återkolonisera Götaland. Inte minst trots en extrem bytestillgång. Under de senaste åren har tillväxt skett i vissa områden i Götaland.

Fredningen av lodjuret har varit en förutsättning för att lodjursstammen ökat och getts möjlighet att återkolonisera delar av sitt forna utbredningsområde. Fredning av en art utgör ett bra exempel på god viltförvaltning. Inom jägarkåren används förvaltning ofta synonymt med jakt. **Att antalet lodjur för första gången når upp till ett uppsatt förvaltningsmål kan inte utgöra grund för licensjakt. Om licensjakten genomförs är det första gången som licensjakt efter lodjur sker i länet och för övrigt i det södra rovdjursförvaltningsområdet.** Svenska Rovdjursföreningen menar att licensjakt efter lodjur inte ska tillåtas bland annat eftersom lodjursstammen fortfarande befinner sig i en etableringsfas i Götaland.

Fredning/fridlysning och andra åtgärder som statliga bidrag och ersättningar till drabbade djurägare, skydds jakt m.m. är också exempel på viktiga förvaltningsåtgärder, då det gäller rovdjur.

Samtidigt vill föreningen framhålla att den inte motsätter sig skydds jakt efter lodjur, när undantagsbestämmelserna i 23 a paragrafen i jaktförordningen (1987:905) är uppfyllda.

Länsstyrelserna överdriver förluster och konflikter

Rovdjursföreningen finner att länsstyrelserna starkt överdriver de negativa effekterna av lodjursförekomsten i länen. Länsstyrelsen skriver: ”Skador på tamdjur, främst får och hundar, i länet som orsakas av lodjur varierar från år till år. På sikt kan en växande lodjurstam leda till ett ökat behov av skydds jakt eftersom risken för skador kan komma att öka. Detta i sin tur leder till höga kostnader för samhället, minskad acceptans för arten, ökad oro och psykisk stress, vilket kan resultera i en ökad motsättning mellan den beslutade förvaltningen och ortsbefolkningen som följd.”

Länsstyrelserna menar att licensjakten förbättrar möjligheten till samexistens och kan bidra till att minska konflikter mellan människor och rovdjur. Länsstyrelsen påstår också att lodjur orsakar problem vid löshunds jakt och att skador på hundar orsakade av lodjur varierar mellan år. Rovdjursföreningen har granskat officiell statistik över lodjursskador på hundar och tamdjur de senaste sex åren 2012-2017. **Den officiella statistiken visar att antalet av lodjur dödade, skadade eller saknade hundar i länet de sex åren är en skadad hund!** Lodjur har i mycket begränsad omfattning och lokalt förorsakat angrepp på främst får. Antalet dödade tamdjur varierar de senaste sex åren mellan 1 och 19. Vid en jämförelse av antalet får i länet och antalet

skador som lodjur orsakar är det uppenbart att lodjuren inte betraktar fåren som ett verkligt alternativ till vilda bytesdjur.

Svenska Rovdjursföreningen är av den bestämda uppfattningen att återetableringen av lodjur i Götaland uppskattas av en stor majoritet av befolkningen på såväl landsbygd som i tätorter och städer i länen. Vår erfarenhet är också att många jägare, som under några år själva upplevt lodjur uppträda på sina marker, finner att de är ett nytt spännande inslag. **Rovdjursföreningen menar att länsstyrelsens beslut om licensjakt efter lodjur bidrar till att överdriva och starkt polarisera en konflikt mellan människor, som är för eller emot lodjur. En konflikt som vi idag inte upplever existerar i länen!**

Ur ett nationellt perspektiv är skador på får närmast försumbara. Bytesunderlaget av mindre hjortdjur som rådjur och i vissa områden även dovhjort är betydande.

Lodjuren gör vad de kan för att undvika närkontakt med människor och det är få förunnat att få se dem. Lodjur som uppträder oskyggt är som regel skadade eller sjuka (skabb) och ungar ofta moderlösa. Flera le-galt avlivade lodjur är exempel på detta.

Regeringen uttrycker att lodjursstammen i Götaland ska öka och att såväl jägare som djurägare ska vara behjälpliga och samverka med den regionala förvaltningen, dvs. länsstyrelserna, för att uppnå detta.

Tillmötesgår en högljudd minoritet

Andelen jägare i länen är mindre än fyra procent och andelen icke jägare följaktligen över 96 procent. **Rovdjursföreningen kan inte tolka länsstyrelsernas beslut om licensjakt efter lodjur på annat sätt än att länsstyrelserna enkom tillmötesgår en**

Foto (hågn): Hans Ring

Lodjurshona med nyfödd unge mellan tassarna.

► **högljudd mindre grupp jägare och företrädare för jägarorganisationerna.** Länsstyrelserna säger att licensjakten nu genomförs i en liten skala som ett första steg i övergången mellan en etableringsfas och en förvaltningsfas. Det innebär rimligen att länsstyrelsens ambition är att licensjakt efter lodjur i och med detta beslut ska permanentas i länen. **En jakt som är en ren nöjes- och troféjakt.**

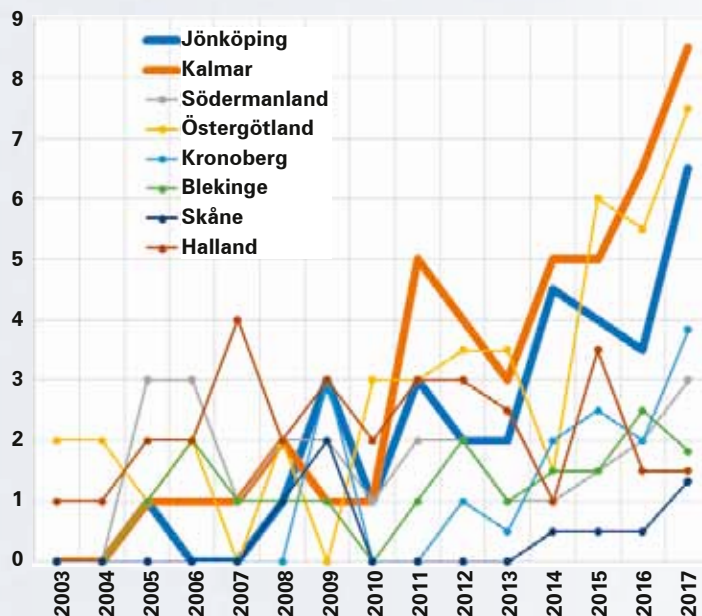
Nu är förhoppningsvis tiden inne att ge lodjuren en chans att återkomma till forna marker! Jägarna ska alltså dela med sig av det jaktbara viltet till rovdjuren som nu, en bit in på 2000-talet, måste ges möjlighet att återetablera sig i marker där de varit utrotade under lång tid. Det finns också andra hot än jakt mot en lodjursstam i långsam tillväxt. Det finns flera exempel i Götaland där hela lodjursfamiljer (hona med ungar) dött av skabb under 2000-talet. Även trafikdöden drabbar lodjuren och även några fall av illegal jakt har dokumenterats bland lodjur i södra Sverige. Det senaste är ett lodjur som hittades vid vägkanten mellan Nybro och Kalmar den 30 oktober 2018. Det var skjutet med kulvapen enligt obduktion vid SVA och alltså inte trafikdödat!

Länsstyrelsen i Jönköpings län erbjuder eftersöksekippage till licensjägarna. Rovdjursföreningen ställer sig frågande till om det är en myndighetsuppgift att länsstyrelsen tillhandahåller eftersökshund vid jakt. **Är det oklanderligt att eftersöksekippage (hund och hundförare) ska bekostas av skattemedel vid licensjakt efter lodjur, som måste betraktas som enskild nöjes- och troféjakt?**

Kriterier för att tillåta jakt uppfylls inte

Lodjuret är en strikt skyddad djurart enligt art- och habitatdirektivet och får jagas endast med stöd av direktivets undantagsbestämmelser, vilka efter medlemskapet efterhand implementerats i den nationella lagstiftningen. Dock inte i jaktlagen utan i jaktförordningen (1987:905). En förutsättning för att kunna tillåta licensjakt är enligt 23 c § i jaktförordningen att följande fyra kriterier är uppfyllda:

- 1) att det inte finns någon annan lämplig lösning,
- 2) att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde,
- 3) jakten måste dessutom vara lämplig med

Inte stabilt. Antalet lodjursföryngringar åren 2003-2017 fördelade på län i det södra rovdjursförvaltningsområdet. Året anger när lodjursungarna är födda. Inventeringen av antalet lodjursföryngringar genomförs i huvudsak efterföljande vinter.

Källa: Viltkadecenters årsrapporter

Lodjursstammen har under de femton åren ökat från i det närmaste nollförekomst i samtliga län inklusive Jönköpings och Kalmar län. Svängningarna mellan åren är också stora, vilket är normalt för lodjuren. Svenska Rovdjursföreningen menar, att det i dagsläget inte är försvarbart att tillåta licensjakt efter lodjur i de aktuella länen, eftersom de nivåer som enligt länsstyrelsernas beslut motiverar licensjakten inte är stabila över tid. Att antalet familjegrupper första gången når upp till ett uppsatt förvaltningsmål kan inte utgöra grund för licensjakt.

hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning.

4) samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Kriterium 1. Rovdjursföreningen hävdar att det inte finns några negativa effekter av den lodjursstam som finns i de aktuella länen, som måste åtgärdas med licensjakt. Skydds jakt är fullt tillräckligt.

Kriterium 2. De områden i länen där jakt tilläts ingår i lodjurets naturliga utbredningsområde i Sverige. Licensjakten ska enligt länsstyrelsens beslut påverka beståndet så att det inte ökar. Licensjakten ska också permanentas i en förvaltningsfas. Beroende på vilka djur som skjuts (se kriterium 4) ska licensjakten således hindra tillväxten i jaktområdet, vilket också kan få effekt på övriga delar av länet, men också i angränsande län.

Kriterium 3. Licensjakten efter lodjur, om den får avsedd effekt, påverkar rimligen stammens storlek och sammansättning, vilket inte är förenligt med regeringens uttalade mål att lodjuren ska öka i Götaland där lodjuret fortfarande befinner sig i en koloniseringsfas i det södra rovdjursförvaltningsområdet, där betydande områden fortfarande saknar reproduktion av lodjur.

Kriterium 4. Licensjakten efter lodjur är inte selektiv eftersom alla djur oavsett kön och ålder är tillåtna att skjutas under licensjakten. Licensjakten efter lodjur genomförs absolut inte under strängt kontrollerade förhållanden.

LÄNSSTYRELSENS I KALMAR län beslut om licensjakt efter lodjur har inte anmälts till och inte heller beslutats av viltförvaltningsdelegationen i Kalmar län.

Föreningens överklaganden avslogs i första instans och har överklagats vidare, se rutan intill.

KÄLLA/ORIGINALTEXT: ROBERT FRANZÉN

Klartext om troféjakt

Vid licensjakten på lodjur får skytten behålla trofén, dvs lodjurets hela skinn med klorna och tassarna kvar. Den klotlösa flådda kroppen skickas till SVA.

Anders Bjärvall berättar att många jägare reagerade negativt när lodjuret 1991 fridlystes i hela landet: ”Den 8 december 1994 uppvaktades vi på Naturvårdsverket i det här ärendet av Jägareförbundets rovdjursansvarige Bertil Forsberg. Det han framför allt betonade var att vi som arbetade med de här frågorna ’måste förstå vilken viktig trofé ett dött djur är för jägaren’.”

RED.

Rovdjurens rätt/ Aktuella ärenden där Rovdjursföreningen agerar

SKYDDSJAKT PÅ TVÅ VARGAR I JÄMTLAND

Länsstyrelsen i Jämtlands län fattade 2019-01-09 beslut om skydds jakt efter två vargar i Handölsdalens sameby. Vargarna var inte speciellt genetiskt värdefulla och sköts utan att vi hunnit överlaga.

Länsstyrelsen i Jämtlands län fattade 2019-01-14 beslut om skydds jakt efter ytterligare en varg i Tässåsens sameby. Naturskydds föreningen överklagade och begärde inhibition av beslutet eftersom det ej hade konstaterats huruvida vargen var genetiskt värdefull. Förvaltningsrätten beviljade inhibition 2019-01-18. Denna upphävdes 2019-01-24 sedan det konstaterats att vargen inte var speciellt genetiskt värdefull. Vargen sköts inte innan jakttiden gick ut den 29 januari.

FORTSATT ÖVERKLAGANDE AV LICENSJAKT PÅ LODJUR I SMÅLAND

Länsstyrelserna i Jönköpings resp. Kalmar län beslutade 2018-12-10 om licensjakt på 2 resp. 3 lodjur under tiden 1 – 31 mars 2019. Rovdjursföreningen överklagade besluten till Förvaltningsrätten 2018-12-28. Föreningen begärde samtidigt inhibition av jakten, om beslut inte skulle ha hunnit fattas före den 1 mars.

Överklagandena motiverades med att lodjuret är en fredad art och endast får jagas med stöd av undantagsbestämmelser i EU:s art- och habitatdirektiv samt i svensk jaktlagstiftning. De skador lodjur orsakat i länen är ytterst begränsade och ersättning utgår till tamdjursägare. Föreningen menar vidare att länsstyrelsernas syfte med jakten enbart är att tillmötesgå en högljudd mindre grupp jägare och företrädare för jägarorganisationerna.

Förvaltningsrätten avslag på våra överklaganden, men Rovdjursföreningen har överklagat avslagen till Kammarrätten.

BESLUTAD SKYDDSJAKT PÅ JÄRV STOPPAD I EN AV TVÅ SAMEBYAR

I december 2017 drog Naturvårdsverket in rätten för Länsstyrelsen i Jämtland att fatta beslut om skydds jakt på järv. Anledningen var att

Naturvårdsverket ansåg att Länsstyrelsen varit för vidlyftig, när man gett tillstånd till förebyggande skydds jakt på 13 järvar i länet. Den 1 juni 2018 återfick länsstyrelsen rätten.

Länsstyrelsen i Jämtlands län fattade 2018-12-19 beslut om skydds jakt på fyra järvar i Tässåsens sameby och 2018-12-21 om skydds jakt på tre järvar i Jijnjevaerie (f.d. Hotagen) sameby. Jakterna fick starta redan den 1 januari 2019.

Rovdjursföreningen överklagade besluten den 31 december och yrkade samtidigt om omedelbar inhibition. Det senare avslogs den 3 januari av Förvaltningsrätten, samtidigt som Rovdjursföreningen fick inkomma med kompletterande yttranden senast den 4 januari, vilket ledde till att Förvaltningsrätten den 14 januari beslutade om inhibition i Jijnjevaerie sameby men inte i Tässåsen.

Jijnjevaerie sameby och länsstyrelsen överklagade beslutet om inhibition. Den 22 januari avslag Förvaltningsrätten länsstyrelsens beslut om skydds jakt i Jijnjevaerie sameby, medan rätten avslag Rovdjursföreningens överklagande i Tässåsens sameby.

En järv hann dock skjutas i Jijnjevaerie sameby den 14 januari, dvs. samma dag som Förvaltningsrätten beslutade om inhibition. När jakttiden hade gått ut den 31 januari i Tässåsens sameby hade ingen järv rapporterats skjuten där.

Det bör även sägas att Länsstyrelsen i Jämtlands län har fått in ansökningar om skydds jakt på järv i ytterligare tre samebyar i länet på totalt 15 järvar. Dessa tre ansökningar har sent omsider avskrivits utan åtgärd av Länsstyrelsen.

SKYDDSJAKT PÅ TVÅ JÄRVAR I VÄSTERBOTTEN

Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutade 2018-12-13 om skydds jakt på två järvar i Vilhelmina norra sameby. Naturskydds föreningen överklagade, men Förvaltningsrätten avslag. Den 16 januari sköts järvarna.

BJÖRN LJUNGGREN